

به نام خدا

راهکارهای کاهش خسارات خشکسالی و کمبود آب در باغات میوه

خشکسالی و کمبود آب در ایران پدیده جدیدی نبوده و جزئی از فرهنگ مردمان آن است. در طبقه بندی جهانی هم کشور ما از دیر باز در جایگاه کشورهای کم آب و کم بارش قرار داشته است.

شواهد موجود گویای این مطلب است که نیاکان ما در گذشته بارها با خشکسالیهای کوتاه مدت و بلندمدت روبرو بوده اند و هر بار با بکارگیری روشهای مختلف سعی نموده اند تا در برابر آن مقاومت و ایستادگی نموده و به کار و فعالیت خود ادامه دهند.

امروزه هم نگاه ما به خشکسالی و کمبود آب در کشورمان به عنوان یک پدیده گذرا و موقت نیست و باید همه طرحها و فعالیتهای کشاورزی را با خشکسالی و کمبود آب سازگار و منطبق نماییم.

در این راستا، کشاورزان و باغداران باید با درایت و هوشمندی و بکارگیری همه روشهای توصیه شده در گذشته و حال و همچنین ابتکارات خود سعی نمایند که خسارات خشکسالی و کمبود آب در باغات را به حداقل رسانده و به حفظ و بقای درختان میوه خود، بعنوان عوامل تولید کمک نمایند.

بخشی از راهکارهای موثر در سازگاری و مقابله با کمبود آب در باغات، بشرح زیر است:

۱- در صورت امکان آبیاری در شب هنگام، ساعات اولیه صبح و یا هنگام غروب آفتاب انجام گردد.

۲- در زمینهای مسطح آبیاری باغات بصورت نواری در دو طرف درختان انجام گردد و در شرایط سخت، در هر دور آبیاری یکطرف درختان آبیاری گردد. همچنین در اراضی

شیبدار آبیاری به روش دو تشتکی و هلالی شکل انجام گردد . کوتاه کردن طول نوارهای آبیاری هم می تواند به کاهش مصرف آب کمک نماید .

۳- مبارزه با موش در مناطقی که فعالیت موشها منجر به هدر رفتن آب می شود انجام گردد. در این زمینه لازم است با مراجعه به مراکز خدمات کشاورزی را هنمائیهای لازم اخذ گردد.

۴- علفهای هرز در مصرف آب با درختان میوه رقابت می کنند و علاوه بر آن به عنوان مانعی در برابر حرکت آب عمل می کنند. بنابر این بایستی نسبت به مبارزه با علفهای هرز در سطح زمین تحت آبیاری اقدام شود .

۵- در صورت وجود سله در سطح آبیاری شده و جهت جلوگیری از تبخیر آب سله شکنی انجام گیرد .

۶- در انتقال آب از منبع تامین آب تا محل ورودی باغ از لوله های پلی اتیلن یا لوله های پلاستیکی و یا پوشش پلاستیکی در کف جویها استفاده شود و در مسیر داخل باغ از مالچهای پوششی نظیر ، کودهای آلی و خاک اره یا پلاستیک به منظور کاهش تبخیر استفاده شود .

۷- در صورت مناسب بودن کیفیت آب از روش آبیاری کم فشار یا تحت فشار استفاده گردد .

۸- از کودهای آلی در قسمت فعال ریشه ها جهت افزایش میزان نگهداری آب در خاک استفاده شود .

۹- وجود پتاسیم کافی در گیاه باعث افزایش مقاومت به خشکی آن میگردد لذا لازم است با ارزیابی میزان پتاسیم خاک ، با نظر کارشناسان مربوطه نسبت به مصرف کودهای پتاسه خصوصاً همزمان با عملیات خاکورزی اقدام گردد .

۱۰- در شرایط خشکسالی نصف مواقع معمولی کودهای ازته به گیاه داده شود چون مصرف بالای ازت موجب تحریک رشد گردیده و نیاز آبی درختان را بالا می برد. در بهترین حالت بایستی مصرف بهینه و متعادل کلیه عناصر غذایی مورد نیاز گیاه انجام گردد .

۱۱- از ترکیبات آلی مایع (ترکیبات هیومیکی) بصورت کود آبیاری به میزان حداقل ۱۰ تا ۲۰ لیتر و حداکثر ۵۰-۴۰ لیتر در هکتار در دو مرحله در طی دوره رشد استفاده شود .

۱۲ - در شرایط خشکسالی حفظ درخت مهمتر از محصول آن می باشد لذا با توجه به میزان کمبود آب می توان نسبت به تنک کردن میوه و یا حذف کامل میوه درختان مواجه با کم آبی اقدام شود .

۱۳ - انجام عملیات هرس سبز (حذف پاجوشها و نرکها و شاخه های اضافی) به منظور کمک به کاهش سطح تبخیر آب ، می تواند خسارت ناشی از کمبود آب در باغات را کاهش دهد.

۱۴ - به منظور جلوگیری از بروز خسارات بیشتر ، لازم است در شرایط خشکسالی مبارزه با آفات و امراض خصوصاً پوستخواران ، چوبخواران و کنه ها با حساسیت بیشتری انجام شود .

۱۵ - در برخی مواقع لازم است با توجه به میزان کمبود آب ، بخشی از سطح باغ (شامل درختان مسن ، کم بازده ، آفت زده و بیمار) را حذف کرده و آب در دسترس را به درختان بارده جوان تخصیص دهیم.

۱۶ - با احداث استخرهای ذخیره آب در باغات (استخرهای خاکی با پوشش پلاستیکی) به منظور ذخیره سازی آب در شرایطی که ورودی آب به باغها کاهش می یابد می توانیم مدیریت بهتری در مصرف آب موجود داشته باشیم .

۱۷ - استفاده از طرحهای ایجاد سایبان در باغات نیز می تواند با کاهش میزان تابش آفتاب و حرارت سطح باغ موجب کاهش سطح تبخیر و تعرق از سطح گیاه و کاهش مصرف آب شود که می تواند کمک موثری در سازگاری با شرایط کم آب در باغات بنماید.

۱۷ - تحت هرشرایطی باغداران باید باغات میوه خود را در برابر کلیه عوامل خطر و خسارت زا از جمله خشکسالی تحت پوشش بیمه قرار دهند.

۱۸ - در شرایط بسیار حاد خشکسالی در صورت وجود آب قابل حمل با تانکر در منطقه می توان با تخلیه آب در استخر های ذخیره آب باغات بخشی از کمبود آب را از این طریق جبران نمود.